

## **Приложение № 1 към Заповед № РД 09-434/02.07.2013 г.**

### **Ръководство за прилагане на законоустановените изисквания за управление, посочени в чл. 4 и 5 и изброени в приложение II буква А от Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета от 19 януари 2009 г.**

Земеделски стопанин, който получава директни плащания, следва да спазва законоустановените изисквания за управление, изброени в приложение II на Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета от 19 януари 2009 г., и условията за добро земеделско и екологично състояние, определени със Заповед на Министъра на земеделието и храните. Законоустановените изисквания и управление и условията за добро земеделско и екологично състояние формират системата на кръстосаното съответствие.

Задълженията в рамките на системата за кръстосано съответствие се прилагат единствено по отношение на селскостопанската дейност на земеделския стопанин или земеделската площ на стопанството.

Законоустановените изисквания за управление, изброени в приложение II на Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета от 19 януари 2009 г., се определят от законодателството на Европейския съюз в следните области:

- а) обществено здраве, здраве на животните и на растенията,
- б) околна среда,
- в) хуманно отношение към животните.

Актовете, посочени в приложение II, се прилагат съобразно текстовете им в сила, а директивите - така, както се прилагат от държавите-членки. Това означава, че законоустановените изисквания се прилагат така, както са въведени в българското законодателство.

Всеки земеделски стопанин, който получава плащания по схемата за единно плащане на площ, спазва законоустановените изисквания за управление, посочени в приложение II на Регламент (ЕО) № 73/2009 в съответствие със следния график:

- а) изискванията, посочени в буква А от приложение II на Регламент (ЕО) № 73/2009, се прилагат от 1 януари 2012 г.;
- б) изискванията, посочени в буква Б от приложение II на Регламент (ЕО) № 73/2009, се прилагат от 1 януари 2014 г.;
- в) изискванията, посочени в буква В от приложение II на Регламент (ЕО) № 73/2009, се прилагат от 1 януари 2016 г.

Съгласно разпоредбите на Регламент (ЕО) № 73/2009 законоустановените изисквания за управление, посочени в буква А от приложение II на Регламент (ЕО) № 73/2009 стават задължителни за земеделския стопанин, който получава директни плащания от 2012 г. Тези изисквания и задължения не са нови за земеделския стопанин, тъй като те са част от съответното секторно законодателство, прилагано до момента. Те ще продължат да бъдат прилагани и контролирани в рамките на секторното законодателство. От 2012 г. започва да се прави връзка между законоустановените изисквания за управление и директните плащания, които получава земеделският стопанин. Когато не са спазени законоустановените изисквания за управление, в който и да е момент през дадена календарна година и това неспазване е резултат на действие или бездействие, за което пряка отговорност носи земеделският стопанин, подал заявлението за подпомагане през съответната календарна година, общата сума на директните плащания, които са предоставени или следва да бъдат предоставени на този земеделски стопанин се намалява или не се изплаща. Процентът на намалението зависи от тежестта, степента, продължителността и системността на установеното неспазване и може да достигне до пълно изключване от една или няколко схеми за подпомагане за една или повече календарни години.

**Законоустановени изисквания за управление, посочени в чл. 4 и 5 и  
изброени в приложение II буква А от Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета  
от 19 януари 2009 г.**

**I. ЗАКОНОУСТАНОВЕНО ИЗИСКВАНЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ (ЗИУ) 1 – ОПАЗВАНЕ  
НА ДИВИТЕ ПТИЦИ**

1. По отношение на всички видове диви птици за земеделските стопанства на цялата територия на страната на земеделския стопанин се забранява:

- умишленото улавяне или убиване на диви птици с каквито и да е уреди, средства и методи;
- умишленото разрушаване, увреждане или преместване на гнезда;
- умишленото унищожаване на яйца на диви птици, включително в случаите, когато те са изоставени;
- умишленото обезпокояване на дивите птици, особено през периода на размножаване и отглеждане на малките.

2. Не се считат за нарушени изброените по-горе забрани ако са спазени изискванията на Закона за лова и опазване на дивеча по отношение на ловните видове птици и/или има издадени разрешителни за изключения от забраните съгласно Наредба № 8 от 12 декември 2003 г. за реда и условията за издаване на разрешителни за изключенията от забраните, въведени със закона за биологичното разнообразие за животинските и растителните видове от приложение № 3, за животинските видове от приложение № 4, за всички видове диви птици, извън тези от приложение № 3 и приложение № 4 и за използване на неселективните уреди, средства и методи за улавяне и убиване от приложение № 5.

3. Когато земеделското стопанство попада в границите на защитена зона за опазване на дивите птици съгласно Закона за биологичното разнообразие освен изброените по-горе забрани земеделският стопанин следва да спазва забраните и ограниченията, включени в заповедта за обявяване и плана за управлението ѝ, в случаите, когато има приет такъв. Когато защитената зона за опазване на дивите птици съвпада със защитена територия съгласно Закона за защитените територии и в заповедта за обявяването ѝ няма разписани конкретни забрани и ограничения, земеделският стопанин спазва режима за опазване и ползване на защитената територия.

**II. ЗАКОНОУСТАНОВЕНО ИЗИСКВАНЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ (ЗИУ) 2 – ОПАЗВАНЕ  
НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ ОТ ЗАМЪРСЯВАНЕ, ПРИЧИНЕНО ОТ ОПРЕДЕЛЕНИ  
ОПАСНИ ВЕЩЕСТВА**

1. Забранява се земеделският стопанин да извършва пряко отвеждане на вещества от Списък I в подземните води. По изключение се допуска пряко отвеждане на вещества от Списък I в подземните води въз основа на издадено разрешение от директора на съответната басейнова дирекция на основание Закона за водите.

2. Земеделският стопанин може да извършва непряко отвеждане на вещества от Списък I в подземните води само въз основа на издадено разрешително от директора на съответната басейнова дирекция. В разрешителното се посочват условията за спазване на всички необходими технически превантивни мерки за предотвратяване замърсяването на подземните води. Забранява се непрякото отвеждане на вещества от Списък I в подземните води без издадено разрешително от съответната басейнова дирекция.

## Списък I.

1. Органохалогенни съединения и вещества, които могат да формират подобни във водните части от околната среда.
2. Органофосфорни съединения.
3. Органокалаени съединения.
4. Вещества, притежаващи канцерогенни, мутагенни или тератогенни свойства във или посредством водните части на околната среда (1).
5. Живак и неговите съединения.
6. Кадмий и неговите съединения.
7. Минерални масла и въглеводороди.
8. Цианиди.

(1) Ако определени вещества от списък II са канцерогенни, мутагенни или тератогенни, те се отнасят към списък I.

3. Земеделският стопанин може да извършва пряко и непряко отвеждане на вещества от Списък II в подземните води само въз основа на издадено разрешително от директора на съответната басейнова дирекция. В разрешителното се посочват условията за спазване на всички необходими технически превантивни мерки за предотвратяване замърсяването на подземните води. Предвидената дейност се счита забранена, ако такова разрешително не е издадено. Забранява се прякото и непрякото отвеждане на вещества от Списък II в подземните води без издадено разрешително от съответната басейнова дирекция.

## Списък II

1. Неметали, метали и техните съединения:

- |               |               |
|---------------|---------------|
| 1.1. Цинк     | 1.11. Калай   |
| 1.2. Мед      | 1.12. Барий   |
| 1.3. Никел    | 1.13. Берилий |
| 1.4. Хром     | 1.14. Бор     |
| 1.5. Олово    | 1.15. Уран    |
| 1.6. Селен    | 1.16. Ванадий |
| 1.7. Арсен    | 1.17. Кобалт  |
| 1.8. Антимон  | 1.18. Талий   |
| 1.9. Молибден | 1.19. Телур   |
| 1.10. Титан   | 1.20. Сребро  |

2. Биоциди и техните деривати.

3. Вещества, които имат вреден ефект върху вкуса и/или мириса, и/или цвета на подземните води, съединения, склонни да причинят формирането на подобни вещества и да направят подземните води негодни за питейно-битово водоснабдяване.
4. Токсични или устойчиви органични съединения на силиций и вещества, които могат да причинят формиране на подобни съединения във водата, като се изключат тези, които са биологично безвредни или са бързо превръщащи се в безвредни вещества във водата.
5. Неорганични съединения на фосфора и елементарен фосфор.
6. Флуориди.
7. Амоний и нитрити.

4. Земеделският стопанин е длъжен да предприема всички подходящи мерки, предвидени в националното законодателство за предотвратяване и ограничаване на непрякото отвеждане на вещества от Списък I и Списък II в подземните води.

### **Допълнителна информация:**

Прякото отвеждане на опасни или вредни вещества в подземните води е налице когато веществата под форма на течност постъпват/се вливат в подземните води без филтрация през почвата или скалите. Обикновено за целта се използват съоръжения – тръбопроводи и кладенци, наречени попивни, инжекционни и т.н., служещи да извършат прякото отвеждане.

Непряко отвеждане на замърсители в подземните води е налице когато постъпването на веществата става след филтрация през почвата и скалите.

Земеделският стопанин трябва да бъде особено внимателен и да предприема подходящи мерки с оглед недопускане на замърсяването на подземните води, когато борави например с дезинфекционни разтвори; пестициди; фунгициди; хербициди; минерални масла и горива; органични и минерални, особено течни торове и други продукти. Следите от проникване на такива продукти в почвата са показател за опасност от замърсяване на подземните води.

### **III. ЗАКОНОУСТАНОВЕНО ИЗИСКВАНЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ (ЗИУ) 3 – ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ПО-СПЕЦИАЛНО НА ПОЧВАТА ПРИ УПОТРЕБАТА НА УТАЙКИ ОТ ОТПАДЪЧНИ ВОДИ**

1. За площите, на които се внасят утайки трябва да има разрешение по чл. 6, ал. 1, т. 3 от Закон за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ), издадено от Българската агенция за безопасност на храните за използване на утайки. Земеделските стопани трябва да спазват всички изисквания, определени в разрешението за използване на утайки.

2. Земеделските стопани не трябва да използват утайки в земеделието, когато:

- утайките представляват или съдържат опасни отпадъци;
- концентрациите на един или повече тежки метали и арсен в почвата, както преди влагането на утайки, така и след това надвишават пределно допустимите концентрации (ПДК), които са:

№ по ред	рН	ПДК							
		mg/kg сухо вещество							
		кадмий	мед	никел	олово	цинк	живак	хром	арсен
1	6 – 7,4	2,0	140	*	100	250	1	200	25
2	> 7,4	3,0	200	110	120	300	1	200	25

Забележка.

\* От рН 6-7 = 75 мг/кг; от рН 7-7,4 = 80 мг/кг.

1 Активната реакция (рН) на почвата се определя в суспензия при съотношение почва: вода 1 : 5 и време на взаимодействие с вода - 5 часа.

- концентрациите на един или повече тежки метали, арсен и устойчиви органични замърсители в утайката надвишават ПДК, които са (стойностите са mg/kg сухо вещество): кадмий-30; мед-1600; никел-350; олово-800; цинк-3000; живак-16; хром-500; арсен-25; полициклични ароматни въглеводороди-6,5; полихлорирани бифеноли-1.

- утайките не са предварително третираны;

-почвата е с рН под 6;

-съществува опасност от замърсяване на прилежащите повърхностни и подземни води.

3. Земеделските стопани не трябва да използват утайки върху:

- ливади, пасища или площи, засети с фуражни култури, ако се използват за паша или фуражните култури се прибират в срок, по-кратък от 45 дни, след употребата на утайките;

- почви, върху които се отглеждат овощни видове, зеленчукови култури, лозя и други култури с изключение на овощни дървета;

- почви, предназначени за отглеждане на овощни, зеленчукови и други култури, които са в директен контакт с почвата и се консумират в сурово състояние, за период 10 месеца преди и по време на събиране на реколтата;

- крайбрежни заливаеми ивици, речни русла и защитни диги;
  - пояс I и II на санитарно-охранителни зони на водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.
4. В защитените зони по НАТУРА 2000 може да се използват утайки от отпадъчни води, ако концентрацията на тежки метали, металоиди и устойчиви органични замърсители в утайките не превишават фоновите концентрации за съответния район.

#### **IV. ЗАКОНОУСТАНОВЕНО ИЗИСКВАНЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ (ЗИУ) 4 – ОПАЗВАНЕ НА ВОДИТЕ ОТ ЗАМЪРСЯВАНЕ С НИТРАТИ**

Земеделските стопани на територията на нитратно уязвимите зони следва да изпълняват изискванията на Програмата от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници в уязвимите зони, приета със Заповед №РД-141/07.03.2011 и №РД-09-189/24.03.2011 на Министъра на земеделието и храните и Министъра на околната среда и водите.

#### **ОБЩИ МЕРКИ ПРИ УПОТРЕБА НА АЗОТСЪДЪРЖАЩИ ТОРОВЕ (ОРГАНИЧНИ И МИНЕРАЛНИ/НЕОРГАНИЧНИ)**

1. Да не се внасят азотсъдържащи торове (органични и минерални/неорганични) при полски култури в следните периоди:
  - 1.1. **от 15 ноември до 31 януари за Южна България** (области Благоевград, Бургас, Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Сливен, Смолян, Стара Загора, Хасково и Ямбол).
  - 1.2. **от 1 ноември до 31 януари за Северна България** (области Варна, Враца, Велико Търново, Видин, Габрово, Добрич, Ловеч, Монтана, Плевен, Разград, Русе, Силистра, Търговище и Шумен).
  - 1.3. **от 1 ноември до 15 февруари** на свободни площи и площи, заети с трайни култури.
  - 1.4. **от 15 ноември до 15 февруари** при създаване на нови овощни насаждения. При тях по изключение се допуска внасяне на оборски тор до 15 ноември.
2. Азотсъдържащите (органични и минерални/неорганични) торове да се разпределят равномерно върху почвата, със специализирана техника.
3. Да не се внася пресен оборски тор. Твърдият оборски тор да се съхранява при обикновени условия най-малко 6 месеца преди внасянето му в почвата. Когато оборският тор се използва за получаването на биогаз, посоченият срок може да бъде и по-кратък. Течният оборски тор да се съхранява поне 4 месеца, преди да бъде внесен.
4. Органичните торове да се заорават в почвата непосредствено след разпръскването върху почвената повърхност, с подходяща почвообработваща техника.
5. За да се избегне риска от излишък на нитрати в растенията и почвата:
  - а) при всички култури, количеството внесени азотни съединения от органичен тор през годината не трябва да надвишава 17 кг азот на декар;
  - б) нормите за торене с азот се определят след извършване на агрохимичен анализ на почвата, а в случай че не е направен анализ се използват препоръките за „Примерни максимални норми за торене с минерални торове на някои култури в килограми активно вещество на декар при средно запасени почви ” посочени в таблица №1

в) препоръките за торене се изготвят на базата на баланс между необходимото количество азот за развитието на културите и азота, който може да бъде доставен на културите от почвата и чрез наторяване, като се вземе предвид:

- количеството азот, съдържащо се в почвата преди засаждане/засяване;
- количествата азот, постъпващи от минерализация на органичното вещество;
- внесените в почвата азотни съединения от органични торове;
- внесените в почвата азотни съединения от минерални торове;
- внесените в почвата азотни съединения чрез поливната вода;
- внесените в почвата азотни съединения чрез валежи и атмосферни отлагания.

**Таблица 1. Примерни максимални норми за торене с минерални торове на някои култури в килограми активно вещество на декар при средно запасени почви**

Култура	N в kg/dka		
	тежка почва	средна почва	лека почва
	Смолници Vertisols Eutric	Канелени Luvisols Chromic	Алувиални почви Fluvisols Eutric
Пшеница	14	16	16
Ечемик	13	15	14
Овес	8	7	8
Царевица-неполивна	11	14	10
Царевица-поливна	20	20	20
Захарно цвекло	14	16	16
Слънчоглед	12	12	12
Тютюн	4	4	4
Домати	20	26	24
Пипер	22	24	22
Зеле	10	10	10
Ливади	6	8	6

**Таблица 2. Прагови стойности за оценка на запасеността на почвата с азот**

Показател	Единици за измерване	Прагови стойности и оценка				
		Много слабо запасени	Слабо запасени	Средно запасени	Добре запасени	Много добре запасени
N (общ азот NO <sub>3</sub> +NH <sub>4</sub> )	mg/ kg	до 20 mg	21-40mg	41-60mg	61-80mg	над 80mg

6. При внасяне на повече от 12 кг активно вещество азот от минерален тор на декар, торовата норма да се разделя на две – до 1/3 от нормата да се внася предсеитбено или преди засаждането, а разликата от нормата да се оставя за подхранване.

7. На почви с лек механичен състав (песъчливи почви), азотната норма да се разделя на две или три части, за да се избегне просмукването на нитрати в по-долните почвени слоеве и попадането им в плитките подземни води.

8. Да не се тори с азотсъдържащи торове на напълно замръзнала почва, както и на почва, изцяло или отчасти покрита със снежна покривка

9. Да не се внасят азотсъдържащи торове по време на валежи и след това, докато почвата е преовлажнена.

10. Да не се внасят азотсъдържащи торове на естествено преовлажнени почви и на наводнени почви (с изключение на оризища).
11. При авиационно разпръскване на минералните торове, да се поставят наземни ориентири и да се отчита силата на вятъра – най-добре е разпръскването да се извършва при тихо време.
12. При равнинни терени, да не се използват азотсъдържащи торове край повърхностни водни обекти (реки, потоци, канали, езера, язовири, море и др.), на разстояние, по-малко от 5 м.
13. При равнинни терени, когато се извършва внасяне на течен оборски тор или се извършва поливка с разтворен във вода оборски тор на зеленчукови и други култури, разстоянието до повърхностни водни обекти (реки, потоци, канали, езера, язовири, море и др.) да бъде не по-малко от 5 м. В случаите на използване на течната фракция на оборския тор на равнинни терени, отстоянието до водните басейни да не е по-малко от 10 м.
14. Да не се допуска замърсяване на околната среда при товарене, транспорт и употреба на органични торове. Течният оборски тор да се транспортира в затворени цистерни. Твърдият оборски тор да се транспортира и товари по начин, който изключва замърсяване на околната среда. За целта може да се използва специализирана техника за товарене, транспорт и внасяне на оборски тор.
15. Резервоарите, цистерните и тръбопроводите за течен тор да се поддържат изправни с оглед предотвратяване на течове.

#### **ДОПЪЛНИТЕЛНИ МЕРКИ ПРИ УПОТРЕБА НА АЗОТСЪДЪРЖАЩИ ТОРОВЕ (ОРГАНИЧНИ И МИНЕРАЛНИ/НЕОРГАНИЧНИ) НА ТЕРЕНИ С НАКЛОН, ПО-ГОЛЯМ ОТ 6°**

1. Обработката на почвата да се извършва контурно (по хоризонталите), или напречно на склона. За целта може да се използва специализирана техника за обработка и внасяне на оборски тор на наклонени терени.
2. При създаване на трайни насаждения, редовете да се ориентират в посока на хоризонталите на склона и междуредията да се затревяват.
3. За да се предотврати изнасяне на хранителни вещества по склона, торовата норма да се разделя на две – до 1/3 от нормата да се внася предсеитбено или преди засаждането, а останалото количество да се оставя за подхранване по време на вегетацията.
4. Да не се извършва торене с минерални азотсъдържащи торове, течен оборски тор и поливка с разтворен във вода оборски тор, на разстояние, по-малко от 10 м от повърхностни водни обекти (реки, потоци, канали, езера, язовири, море и др.).
5. Да не се извършва торене на площи с наклон, по-голям от 12°, ако разстоянието до повърхностни водни обекти (реки, потоци, канали, езера, язовири, море и др.) е по-малко от 50 м. Мярката може да не се прилага само при рекултивация на нарушени терени и подобряване на слабопродуктивни земи, съгласно Наредба № 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт (*обн., ДВ, бр. 89 от 22.10.1996 г., изм. ДВ, бр.30 от 2002г.*).

#### **МЕРКИ ПРИ СЪХРАНЕНИЕ НА АЗОТСЪДЪРЖАЩИ ТОРОВЕ (ОРГАНИЧНИ И МИНЕРАЛНИ/НЕОРГАНИЧНИ)**

##### **А. СЪХРАНЕНИЕ НА ОБОРСКИ ТОР И СИЛАЖ**

##### **Съхранение на оборски тор**

1. В зависимост от вида и броя на животните и наличието на земеделска земя, в стопанствата се изграждат следните видове съоръжения за съхранение на произведения оборски тор:

1.1. торова площадка с непропусклива основа и непозволяваща изтичане на течната фракция, при наличие на:

- 1 или 2 условни животински единици;
- от 3 до 5 условни животински единици, когато стопанинът ползва земя, върху която да оползотвори тора, при спазване на изискванията за влагане на не повече от 17 кг азот на декар годишно.

1.2. отделни съоръжения за съхранение на различните фракции оборски тор (твърд и течен) при наличие на повече от 5 условни животински единици и прилагане на технологии, свързани с разделяне на течния оборски тор на фракции, когато стопанинът ползва земя, върху която да оползотвори тора, при спазване на изискванията за влагане на не повече от 17 кг азот на декар годишно.

1.3. отделни съоръжения за съхранение на различните фракции оборски тор (твърд и течен) при наличие на повече от 5 условни животински единици и прилагане на технологии, свързани с разделяне на течния оборски тор на фракции и договор за оползотворяване на оборския тор, когато стопанинът не стопанисва земя.

2. При изграждане на съоръженията да се вземат предвид редица фактори, като броя на отглежданите животни, вида им, технологията на отглеждане, продължителността на периода на съхраняване (в зависимост от начина на отглеждане на животните-пасищно или оборно) и количеството на използвания постелъчен материал.

3. Съоръжението за съхранение на твърд и течен оборски тор се изгражда с водоустойчиво дъно, по начин, който да не позволява проникване в почвата или замърсяване на водоизточниците. Покритието на съоръжението трябва да бъде непропускливо. Съоръженията се проверяват редовно и при необходимост се предприемат незабавни действия.

4. Капацитетът на съоръженията трябва да бъде достатъчен за съхранение на оборския тор, както следва:

4.1. на твърдият оборски тор най-малко:

- 4 месеца при пасищно отглеждане на животни,
- 6 месеца при оборно отглеждане на животни

4.2. течният оборски тор да се използва след съхраняване в продължение на най-малко 4 месеца, като се отчете и продължителността на периода на забрана за ползване на азотсъдържащи торове

**Таблица 3. Среднодневни количества отделен твърд и течен оборски тор по видове животни**

Вид селскостопански животни	Количество на ден (литри)	Необходим капацитет за съхранение на течен оборски тор (м <sup>3</sup> за 4 мес.)*	Необходим капацитет за съхранение на твърд оборски тор (м <sup>3</sup> за 6 мес.)
Говеда, Биволи	44,80	5,60	8,40
Теле и юница за угояване	36,00	4,50	6,80



<b>Теле до 6 мес. възраст</b>	<b>20,00</b>	<b>2,50</b>	<b>3,80</b>
<b>Свиня</b>	<b>7,00</b>	<b>0,90</b>	<b>1,35</b>
<b>Овца</b>	<b>3,00</b>	<b>0,50</b>	<b>0,75</b>
<b>Шиле</b>	<b>1,10</b>	<b>0,20</b>	<b>0,30</b>
<b>Коза</b>	<b>2,30</b>	<b>0,30</b>	<b>0,45</b>
<b>Кокошка-носачка</b>	<b>0,12</b>	<b>0,02</b>	<b>0,03</b>
<b>Кон</b>	<b>25,00</b>	<b>3,10</b>	<b>4,70</b>
<b>Магаре</b>	<b>12,00</b>	<b>1,50</b>	<b>2,30</b>
<b>Зайци</b>	<b>0,18</b>	<b>0,03</b>	<b>0,05</b>

\*Капацитетът на съоръженията за съхранение на течния оборски тор трябва да е съобразен с продължителността на периода на забрана за ползване на азотсъдържащи торове. Имайки предвид този период срокът на съхранение на течния оборски тор се увеличава на 6 месеца.

5. Да не се изграждат нови съоръжения за съхранение на твърд или течен оборски тор в близост до повърхностни водни обекти (реки, потоци, канали, езера, язовири, море и др.) на разстояние по-малко от 20 м.
6. Да не се съхраняват торове върху терени с наклон, по-голям от 6°, на разстояние, по-малко от 20 м до водни обекти.
7. При съхранение, товарене и транспорт на тора да се вземат всички необходими мерки за недопускане на замърсяване на околната среда.

#### **Съхранение на силаж и отпадни води от силаж**

1. Отпадните води от силажите да се събират и съхраняват в резервоар или цистерна с водонепропускливи подове и стени. Това изисква наличието на водонепропускливи канали, които да позволяват отвеждането на силажните отпадни води. Резервоарът или цистерната и каналите трябва да са изградени по начин, който да не позволява просмукване в почвата или замърсяване на естествените водоизточници.
2. Силажът, получен от полуизсъхнала трева и балиран в найлонови опаковки, да се съхранява най-малко на 20 м от повърхностни водни обекти (реки, потоци, канали, езера, язовири, море и др.).
3. При съхранение на тревни фуражи без найлонови опаковки, негодният или неизползваният силаж да се изгребва, заедно със засегнатия почвен слой от 5 см и да се транспортира до подходящо място за компостиране/съхраняване като органичен тор.

#### **Б. СЪХРАНЕНИЕ НА МИНЕРАЛНИ/НЕОРГАНИЧНИ ТОРОВЕ**

1. Минералните (неорганичните) торове да се съхраняват в специализирани складови помещения, изградени и оборудвани съгласно инструкциите за противопожарна безопасност.
2. В специализираното складово помещение насипните и опакованите торове се съхраняват разделно. На всеки вид тор да се поставя табелка с надпис.
3. Да не се допуска плътно нареждане на фигурите с опаковани торове до стените на складовото помещение. Отстоянието трябва да е най-малко 25 см. Амониевата селитра се складира на фигури на височина не повече от 10 реда.
4. Амониевата селитра да се съхранява само в опаковано състояние.

5. Други насипни торове (калиеви, фосфорни) да се съхраняват на купчини под различна форма, но да не се допуска смесване.
6. При липса на специална складова база, минералните торовете да се съхраняват под навеси или складови помещения, пригодени за съхранение, които трябва да разполагат с:
  - водонепропускливи покриви и подове;
  - канавки за безопасно отвеждане на водата.
7. Не се допуска съхранението на насипни минерални (неорганични) торове на открити площадки.
8. При съхранение на минералните/неорганичните торове да се вземат всички необходими мерки за предотвратяване на замърсяване на околната среда.

#### **V. ЗАКОНОУСТАНОВЕНО ИЗИСКВАНЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ (ЗИУ) 5 – ОПАЗВАНЕ НА ХАБИТАТИТЕ И ДИВАТА ФЛОРА И ФАУНА**

1. Забранява се умишленото бране, събиране, отрязване, изкореняване или друг начин на унищожаване на екземпляри от защитени растителни видове, в обхвата на Директива 92/43, включени в приложения 2 и 3 на Закона за биологичното разнообразие в техните естествени области на разпространение съгласно приложения списък:

1. Четирилистно разковниче	<i>Marsilea quadrifolia</i>
2. Парнасиева калдезия	<i>Caldesia parnassifolia</i>
3. Имануелова метличина	<i>Centaurea immanuelis- loewii</i>
4. Янкева метличина	<i>Centaurea jankae</i>
5. Сибирски див тютюн	<i>Ligularia sibirica</i>
6. Червено усойниче	<i>Echium russicum</i>
7. Татарско диво зеле	<i>Crambe tataria</i>
8. Янкева кутявка	<i>Moehringia jankae</i>
9. Карниолска пушица	<i>Eleocharis carniolica</i>
10. Жлезиста алдрованда	<i>Aldrovanda vesiculosa</i>
11. Блатно петльово перо	<i>Gladiolus palustris</i>
12. Венерино пантофче	<i>Cypripedium calceolus</i>
13. Калописиева дактилориза	<i>Dactylorhiza kalopissii</i>
14. Обикновена пърчовка	<i>Himantoglossum caprinum (H. hircinum)</i>
15. Лъозелов липарис	<i>Liparis loeselii</i>
16. Емилипопово прозорче	<i>Potentilla emili-popii</i>
17. Карпатска тоция	<i>Tozzia alpina ssp. carpatica (T. carpatica)</i>
18. Дългошпореста теменуга	<i>Viola delphinantha</i>
19. Сръбска рамонда	<i>Ramonda serbica</i>
20. Дряновска ведрица	<i>Fritillaria drenovskii</i>
21. Гусихиева ведрица	<i>Fritillaria gussichiae</i>

22. Лежаща лндерния *Lindernia procumbens*  
 23. *Buxbaumia viridis*  
 24. *Dicranum viride*  
 25. *Hamatocaulis Drepanocladus vernicosus*  
 26. *Leucobryum glaucum*  
 27. *Meesia longiseta*  
 28. *Mannia triandra*

2. Когато земеделското стопанство попада в границите на защитена зона за опазване на природните местообитания съгласно Закона за биологичното разнообразие освен изброените по-горе забрани земеделският стопанин следва да спазва забраните и ограниченията, включени в заповедта за обявяване и плана за управлението ѝ, в случаите, когато има приет такъв. Когато защитената зона за опазване на природните местообитания съвпада със защитена територия съгласно Закона за защитените територии и в заповедта за обявяването ѝ няма разписани конкретни забрани и ограничения, земеделският стопанин спазва режима за опазване и ползване на защитената територия.

## **VI. ЗАКОНОУСТАНОВЕНО ИЗИСКВАНЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ (ЗИУ) 6 – РЕГИСТРАЦИЯ И ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА СВИНЕ**

1. Всеки собственик, който отглежда свине, подлежащи на идентификация е длъжен да регистрира стопанството си като животновъден обект. Регистрацията се извършва с подаване на заявление в Областната дирекция по безопасност на храните (ОДБХ), на чиято територия се намира животновъдния обект на основание чл.51 или чл.137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност и за обекта се издава съответното удостоверение. При промяна на данните на собственика на обекта или при промяна на предназначението на обекта собствениците са длъжни в срок от 30 дни писмено да уведомяват ОДБХ с цел актуализация на данните в информационната система на БАБХ.

2. Собственикът на животновъден обект е длъжен да поддържа актуален регистър на животновъдния обект по утвърден от Българската агенция за безопасност на храните (БАБХ) образец на хартиен носител или в електронен вид. В регистъра собственикът вписва данните за всички свине, които се отглеждат в животновъдния обект, като отразява и информацията, свързана с тяхното придвижване и смърт. Той е длъжен да съхранява регистъра за период не по-малък от 3 години от датата на закриване на обекта и да го представя на БАБХ при поискване.

3. Всеки собственик на животновъден обект е длъжен да уведомява ветеринарния лекар, обслужващ животновъдния обект, за настъпилите промени в числеността на свинете, както следва:

- а) в срок до 3 дни - за новородени и закупени животни;
- б) в срок до 24 часа преди транспортиране, промяна на собствеността или клане на животни, предназначени за лична консумация;
- в) незабавно - за извършено неотложно клане и за умрели животни.

4. Собствениците на свине са длъжни да осигурят при транспортирането на свинете да бъдат придружени от ветеринарномедицинско свидетелство за придвижване на територията на страната, издадено от ветеринарния лекар, обслужващ животновъдния обект. Те са длъжни

при вътреобщностна търговия да осигурят при придвижването на свинете да бъдат придружени от ветеринарномедицински сертификат, издаден чрез система „ТРЕЙСИС“, а при износ за трета страна свинете се придружават от ветеринарномедицински сертификат по образец на страната вносител.

5. Собственикът на животновъден обект е длъжен да представи в тридневен срок на ветеринарния лекар, обслужващ животновъдния обект, ветеринарномедицинското свидетелство или ветеринарномедицинския сертификат за придобитите животни.

6. Собствениците на животновъдни обекти са длъжни да осигурят идентифициране на свинете в тях, чрез индивидуални средства за идентификация - ушни марки одобрени от БАБХ възможно най-бързо след раждането, но при всички случаи преди да напуснат животновъдния обект, в който са родени.

Собствениците на животновъдни обекти могат да не идентифицират с индивидуална ушна марка свинете за клане от животновъдни обекти, регистрирани по реда на чл. 137 ЗВД, в които се отглеждат над 50 свине майки. В този случай свинете се идентифицират с групова ушна марка одобрена от БАБХ с номера на животновъдния обект. Свинете предназначени за разплод се идентифицират с индивидуални ушни марки. Свинете предназначени за доотглеждане в обекти, които са технологично свързани помежду си се идентифицират с групова ушна марка за всеки обект през който преминава животното.

В случай на загубване или невъзможност ушната марка да бъде разчетена в срок от 7 календарни дни собственикът на животновъдния обект е длъжен да уведоми ветеринарния лекар, обслужващ животновъдния обект, за нуждата от нова, заместваща марка, както и да го уведоми за номера на падналата ушна марка.

Забранено е отстраняването и заменянето на ушна марка без разрешение от БАБХ.

При получаване на свине при вътреобщностна търговия, предназначени за клане животните запазват идентификацията си на страната по произход. При получаване на свине при вътреобщностна търговия, предназначени за разплод, животните се идентифицират с индивидуална ушна марка. При получаване на свине при вътреобщностна търговия, предназначени за доотглеждане и клане, животните запазват ушната марка на страната по произход. В регистъра на животновъдния обект и в информационната система на БАБХ – ВетИС се записват и идентификационните номера на страната на произход.

Собствениците на животновъдни обекти са длъжни да осигурят идентифициране в стопанството по местоназначение с индивидуална ушна марка на всяко животно, внесено от трета страна до 30 дни след проверката на граничния инспекционен пункт и при всички случаи преди напускането на стопанството по местоназначение. Първоначалната идентификация, извършена от третата страна и поставената ушна марка се вписват в Информационната система на БАБХ- ВетИС и в регистъра на животновъдния обект. Ушната марка на страната на произход се запазва.

Свинете внесени от трета страна и предназначени за клане до 30 дни от преминаване на проверките на граничния инспекционен пункт запазват ушната марка на страната по произход и не се идентифицират с индивидуална ушна марка

## **VII. ЗАКОНОУСТАНОВЕНО ИЗИСКВАНЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ (ЗИУ) 7 – РЕГИСТРАЦИЯ И ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ЕДЪР РОГАТ ДОБИТЪК (ЕРД)**

1. Всеки собственик, който отглежда говеда и/или биволи, подлежащи на идентификация е длъжен да регистрира стопанството си като животновъден обект. Регистрацията се извършва с подаване на заявление в Областната дирекция по безопасност на храните (ОДБХ), на чиято

територия се намира животновъдния обект на основание чл.51 или чл.137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност и за обекта се издава съответното удостоверение. При промяна на данните на собственика на обекта или при промяна на предназначението на обекта собствениците са длъжни в срок от 30 дни писмено да уведомяват ОДБХ с цел актуализация на данните в информационната система на БАБХ.

2. Собственикът на животновъден обект е длъжен да поддържа актуален регистър на животновъдния обект по утвърден от Българската агенция за безопасност на храните (БАБХ) образец на хартиен носител или в електронен вид. В регистъра собственика вписва данните за всичките говеда и/или биволи, които се отглеждат в животновъдния обект, като отразява и информацията за тяхното придвижване и смърт. Той е длъжен да съхранява регистъра за период не по-малък от 3 години от датата на закриване на обекта и да го представя на БАБХ при поискване.

3. Всеки собственик на животновъден обект е длъжен да уведомява ветеринарния лекар, обслужващ животновъдния обект, за настъпилите промени в числеността на говедата и/или биволи, както следва:

а) в срок до 3 дни - за новородени и закупени животни;

б) в срок до 24 часа преди транспортиране, промяна на собствеността или клане на животни, предназначени за лична консумация;

в) незабавно - за извършено неотложно клане и за умрели животни.

4. Собствениците на говеда и/или биволи са длъжни да осигурят при транспортирането животните да са придружени с ветеринарномедицинско свидетелство за придвижване на територията на страната, издадено от ветеринарния лекар, обслужващ животновъдния обект. Те са длъжни при вътреобщностна търговия да осигурят при придвижването на животните да бъдат придружени от ветеринарномедицински сертификат издаден чрез система „ТРЕЙСИС“ от официален ветеринарен лекар, а при износ за трета страна животните се придружават от ветеринарномедицински сертификат по образец на страната вносител.

5. Собственикът на животновъден обект е длъжен да представи в тридневен срок на ветеринарния лекар, обслужващ животновъдния обект, ветеринарномедицинското свидетелство или ветеринарномедицинския сертификат за придобитите животни, както и ветеринарномедицинските паспорти за придобитите животни.

6. Собствениците на животновъдни обекти са длъжни да осигурят идентифициране на говедата и биволи в тях с по една ушна марка на всяко ухо, одобрена от БАБХ с еднакъв идентификационен номер.

Собственикът на животновъдния обект трябва да осигури идентификацията на говедата и биволи до 20-ия ден след тяхното раждане, но при всички случаи преди животните да са напуснали животновъдния обект, в който са родени.

В случай на загубване или невъзможност ушната марка да бъде разчетена в срок от 7 календарни дни собственикът на животновъдния обект е длъжен да уведоми ветеринарния лекар, обслужващ животновъдния обект, за необходимостта от нова марка.

Забранено е отстраняването на ушна марка без разрешение от БАБХ.

Собствениците на ЕРД трябва да притежават за всяко животно ветеринарномедицински паспорт. Паспортът се издава от официалния ветеринарен лекар, на общината, на чиято територия се намира животновъдния обект до 14 дни от уведомяването за раждането на животното чрез Информационната система на БАБХ –ВетИС. Собствениците на ЕРД са длъжни да върнат в ОДБХ ветеринарномедицинският паспорт, придружаващ животното при внос от трета страна или доставено при вътреобщностна търговия и да поискат издаването

на нов ветеринарномедицински паспорт от информационната система на БАБХ- ВетИС. Всеки собственик на животновъден обект е длъжен да представи на ветеринарния лекар, обслужващ животновъдния обект паспорта на придобитото животно за попълване на данните в него. В случай на смърт на животно паспортът се връща от собственика в ОДБХ в срок от 7 дни от събитието. В случай на износ на животно за трета страна, паспортът се предава на ветеринарния лекар на граничния инспекционен пункт.

Собствениците на животновъдни обекти са длъжни при получаване на ЕРД при вътреобщностна търговия да запазят ушните марки на животните, поставени в страната по произход и да не ги идентифицират с нова ушна марка. В информационната система на БАБХ – ВетИС се въвеждат номерата на ушните марки, с които животните са пристигнали.

Собствениците на животновъдни обекти са длъжни да осигурят идентифициране в стопанството по местоназначение на всяко животно, внесено от трета страна с ушни марки с еднакъв номер за двете уши в срок до 20 дни след проверката на граничния инспекционен пункт, но при всички случаи преди напускането на стопанството по местоназначение. Първоначалната идентификация, извършена от третата страна се запазва и се вписва в Информационната система на БАБХ – ВетИС, както и в регистъра на животновъдния обект заедно с новата ушна марка.

Не се извършва нова идентификация на животните в случаите на внос на ЕРД предназначени за клане в рамките на 20 дни от преминаване на проверките на граничния инспекционен пункт.

## **VIII. ЗАКОНОУСТАНОВЕНО ИЗИСКВАНЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ (ЗИУ) 8 – РЕГИСТРАЦИЯ И ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ОВЦЕ И КОЗИ**

1. Всеки собственик, който отглежда овце и/или кози, подлежащи на идентификация е длъжен да регистрира стопанството си като животновъден обект. Регистрацията се извършва с подаване на заявление в Областната дирекция по безопасност на храните (ОДБХ), на чиято територия се намира животновъдния обект по чл.51 или чл.137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност и за обекта се издава съответното удостоверение. При промяна на данните на собственика на обекта или при промяна на предназначението на обекта собствениците са длъжни в срок от 30 дни писмено да уведомяват ОДБХ с цел актуализация на данните в информационната система на БАБХ.

2. Собственикът на животновъден обект е длъжен да поддържа актуален регистър на животновъдния обект по утвърден от Българската агенция за безопасност на храните (БАБХ) образец на хартиен носител или в електронен вид. В регистъра собственика вписва данните за всичките овце и/или кози, които се отглеждат в животновъдния обект, като отразява и информацията за тяхното придвижване и смърт. Той е длъжен да съхранява регистъра за период не по-малък от 3 години от датата на закриване на обекта и да го представя на БАБХ при поискване.

3. Всеки собственик на животновъден обект е длъжен да уведомява ветеринарния лекар, обслужващ животновъдния обект, за настъпилите промени в числеността на животните, както следва:

а) в срок до 3 дни - за новородени и закупени животни;

б) в срок до 24 часа преди транспортиране, промяна на собствеността или клане на животни, предназначени за лична консумация;

в) незабавно - за извършено неотложно клане и за умрели животни.

4. Собствениците на овце и/или кози са длъжни да осигурят при транспортирането на животните да бъдат придружени с ветеринарномедицинско свидетелство от информационната система на БАБХ за придвижване на територията на страната, издадено от ветеринарния лекар, обслужващ животновъдния обект. Те са длъжни при вътреобщностна търговия да осигурят при придвижването на животните да бъдат придружени от ветеринарномедицински сертификат издаден чрез система „ТРЕЙСИС“, а при износ за трета страна животните се придружават от ветеринарномедицински сертификат по образец на страната вносител.

5. Собственикът на животновъден обект е длъжен да представи в тридневен срок на ветеринарния лекар, обслужващ животновъдния обект, ветеринарномедицинското свидетелство или ветеринарномедицинския сертификат за придобитите животни.

6. Собствениците на животновъдни обекти са длъжни да осигурят идентифициране на овцете и козите в тях в срок до 6 месеца от тяхното раждане, но при всички случаи преди да са напуснали животновъдния обект, в който са родени.

Собствениците на животновъдни обекти са длъжни да осигурят идентифициране на овцете и козите с две идентични индивидуални ушни марки. Животните, родени след 31.12.2009г. се идентифицират с ушни марки, както следва: обикновена ушна марка на едното ухо и с електронна ушна марка на другото ухо, с еднакъв идентификационен номер.

В случай на загубване или невъзможност ушната марка да бъде разчетена в срок от 7 календарни дни собственикът на животновъдния обект е длъжен да уведоми ветеринарния лекар, обслужващ животновъдния обект, за нуждата от нова, заместваща марка.

Забранено е отстраняването на ушна марка без разрешение от БАБХ.

Собствениците на животновъдни обекти са длъжни при получаване на овце и/или кози при вътреобщностна търговия да запазят идентификацията на животните, извършена в страната по произход. В регистъра на животновъдния обект и в информационната система на БАБХ – ВетИС се записва идентификационният номер на страната на произход.

Собствениците на животновъдни обекти са длъжни да осигурят идентифициране с индивидуална ушна марка в стопанството по местоназначение на всяко животно, внесено от трета страна в срок до 14 дни след проверката на граничния инспекционен пункт, но при всички случаи преди напускането на стопанството по местоназначение. Първоначалната идентификация, извършена от третата страна и поставената индивидуална ушна марка се вписват в Информационната система на БАБХ- ВетИС и в регистъра на животновъдния обект, а ушната марка на страната на произход се запазва.

Собствениците на животновъдни обекти са длъжни да запазят ушната марка на страната на произход на овцете и/или козите, внесени от трета страна и предназначени за клане до 5 дни от преминаване на проверките на граничния инспекционен пункт. Те не се идентифицират с индивидуална ушна марка.